

פַּרְדָּסֶלֶה

ג'יון 485 [שנה י'א]

שובבים א'

פרשת שמות תשע"ט

← צעלון שבועי באידיש ע"י יהודא זבולון הלוי קליטניך ←

עס זענען דא עטליכע דיוקים אין דעם פטוק א: וילך משה נישב, וואס מיינט משה איז געגןגען און צוריק געקומען ב: און אויב עס מיינט או משה איז צוריק געגןגען צו זיין שווער האט געKENט שטיין זינשכ מושח אל יתרה הותנו אן זילך? ג: וואס איז פשט גלייך נאכדעם אין פטוק זי אונער לא אלכַּה נא ואשובה, משה זאגט יתרו איך וועל גיין און צוריק קערן, בשעת האט שווין פריערט געשטעאנען זילך משה נישכ? ד: פארוואס שטייט אלכַּה גען אונער לא אלכַּה ואשובה? און בכל פארוואס שטייט אַדָּפְלָטָן געKENט שטיין אלכַּה ואשובה? אונר אונר לא אלכַּה אונר ואשובה? ה: וואס מיינט זיא מאָר למשה לך לשלום, וואס איז די ענטפער פון יתרו? ז: פארוואס איז אונפאנג פטוק הייסט ער יתרו און סוף פטוק הייסט ער שווין יתרו? נאר עס שטייט איז מדרש (שמות רבבה ה יט) נאכדעם וואס משה און אהרן זענען געKENט צו פרעה מיטן שליחות פון אויבערשטיין איז משה צוריק קיין מדין און געבלבן דארטן זעקס חדשים און נאכדעם צוריק קיין מצרים אויסליין זי אידן, ליט דעם מדרש קען מען אלעס מסביר זיון: וילך משה: ער איז געגןגען צו פרעה בשליחות פון אויבערשטיין, און נאכדעם ווישב אל יתרה הותנו, צוריק געKENט אויף זעקס חדשים, איז שווין פארענטפערט: וילך משה נישב, וויל עס איז געוווען זילך משה צו פרעה, און זילך צו יתרו, און נאכדעם וואס משה איז שווין און מדין און דער אויבערשטיין הייסט אים גיין קיין מצרים און אויסליין זי אידן, מוז ער בעטן רשות, דעריבער שטייט נא, און משה האט געKENט איז ער ווועט אליען גיין און אויסליין זי אידן און נאכדעם ווועט ער צוריק גיין און מדין צו זיין וויב און קינדרער, דאס מיינט אלכַּה ואשובה, אלכַּה, איך וועל צוריק קומען צו די וויב און קינדרער, זיא מאָר יתרו זאשובה, איך וועל צוריק קומען צו די קינדרער, נאר לך למשה, האט יתרו געזאט: נײַן, דארפֿט נישט צוריק קומען, נאר לך לשולם, גיין און נעם אויך די קינדרער און ווי לאנג דו ווועסט וועל זיין דארטן, קענסטו זיין, מיט דעם איז וואנדערליך די יתרו, וויל יתרה האט מוסיף געוווען פאר משה צו בליבין אין מצרים ווי לאנג ער וויל, האט די אויבערשטיין מוסיף געוווען צו יתרו און גערופען יתרו.

(חן טבר ה"ר טוביה הלוי מצפת ווינציאה ש"ה)

פרק יטן אַוְינְקָל אַיִן הַלְּכָה – בָּשָׁר בְּחָלָב:

פארברענונג מיטט וואס איז דעם איז דא בשר וחלב מיר האבן געKENט איז עס איז דא אַיסְטְּרָפְּטָן בשר בחלב, איז דארט אויסיגעמיישט בשר בחלב, אונר ערבעט מיר האבן געKENט דער טשענער רב אין זיין ספר שוי"ת דען אסור אליך בישול בשר בחלב? דער טשענער רב אין זיין ספר שוי"ת דובוב מישרים (סוף סי' ל) ברענונג אַסְפְּטָמְשָׁנָה (פ"א הל' טומאת מה ה"ב) זויל דרישמע שלא אסורה תורה לבשל אלא כדי שלא יבוא לאכול עכ'יל. קומט אויס איז עס איז נישטא אַיסְטְּרָפְּטָן אויב מען ווועט דאס נישט עס, און ער ברעט דיז גמ' פשחים (ך"א). איז ביים פארברענונג דיז חמצ' נאכן זמן האסורה איז נישטא דיז החשש איז ער ווועט עסן פון דיז חמצ' וויל "הוא עצמא מחר ער לעילו לשרופו מיכל קאיכיל מיניהו!" אויב זיין ציל אל איז צו פארברענונג ווועט ער נישט עסן פון דעם. מAMIL אַבְּיַה אַפְּאֵל וואס ער פארברענונג ב"ה, נישט אויף צו עסן, וואלט נישט געדארפֿט זיין אַסְטָר, אַבְּרָר דער טשענער רב איז מפקק אין דעם, וויל דיז פטוקים זענען לכוארה נישט

וואס מיינט פרעה מיט פן ורבבה? הכה גתחכמה לו פן ירבבה וכטאש יגענו אותו בן ירבבה וכן יפרץ: (א) זאגט רשי" רוח הקודש אומרת כן, אתם אמרים פן ירבבה ואני אומר בן ירבבה. צו FARSHTEININ RASHI: דער עיקר ארבעט פון פרעה און די מצרים זענען געKENט צו אריבערנונג זעKENט ספיקות בי כל ישראל, וויל איז זי ווועט זיין גרינג זי אוועKENט מען פון איז דער טעם איז געברענונג איז ספר האל יצחק פון דארפֿן תשובה טאן, און דער ער נישט איז אויבערשטיין איז מער חמור אויב מען האט ער כוכב געוווען אויף אַסְטָר, און וויניגער וווען מען האט ער כוכב געוווען אויף אַסְטָר, און וויל אַסְטָר אַסְטָר ער נישט תשובה טאן, אַבְּרָר בי אַסְטָר צו ער האט געטן אַסְטָר ווועט ער נישט תשובה טאן וויל ער ווועט שטענדייג טראכטן אַז ער האט נישט געטן אַסְטָר, און דאס האט פרעה געזאגט: הכה גתחכמה לו, דער קלוגטער ווועג ווי צו געווינגען איבער ער אמרת ווועט ער נישט געטן אַסְטָר, און דאס האט פרעה כל ישראל איז, פן ירבבה, וואס פן, איז אַלְשָׁוֹן ספק, זאגט רוח הקודש אתם אלמירים פן ירבבה, זי אריניגלייגן איז ספיקות, ואני אומר בן ירבבה, דער אמרת ווועט זיך מען און שטארקן איז זיין, איז זי, איז זי בינוות אַלְפְּחָד וואס שטייט (במדבר כ"ז) בון בנות אַלְפְּחָד דברת. בון מינט, דעם אמרת אויך שטייט (בראשית מב יא) די בירידער האבן געזאגט "בְּנִים" אַנְהָנוּ, מיר זאגט אמרת. לא חיינו מרגלים. (שםוועת יצחק הרה"ק ר' יצחק מווארקה צז"ל)

פארוואס האט פרעה געזאגט הרגנון מען משה וואס איז געזאגט זיין קינדי? וישמע פרעה אַתְּהַדְּבָּר תָּחָז וַיַּבְּקַשׁ לְהַרְן אַתְּ-מָשָׁה וַיַּרְחַב מִפְּנֵי פרעה: (ב טו) דארפֿט מען FARSHTEININ אויב משה איז אויף געהארוועט געווארן איז הויז פון פרעה, איז ער דארפֿט געוווען ווי אַיְגִינְקִינְד, אויב איז זי היתכן וויל משה האט געהרגעת אַמְצָרִי, ווועט פרעה וועלן הרגנון זיין אַיְגִעְנָעָם קינדי? נאר ביז יעיצט האט ער געהרטט או משה וואס צו מורה האבן פון משה, אַבְּרָר יעיצט פון מיט שם המפורש מיטן מוליל אַן קִין געוווער, האט שווין פרעה מורה געהאט אַפְּשָׁר ווועט משה אַים אויך וועלן הרגנון מיטן שם המפורש און פרעה ווועט זיך נישט געKENט הדינן פון משה, און דאס קען זיין פשט אַז פטוק זיינט פשׂט אַז פְּשׂוּט אַז חֲדָרְהָה אַז, אַז משה האט געהארוועט מיטן דבר, זיין דיבור, דעריבער ער ויבקש לְהַרְן אַתְּ-מָשָׁה, און איז זי ווועט ער וווער פטוד פון זיין שרעק, דעריבער ויברה משה מפְּנֵי פרעה. (לב שמחה גור)

שוויטי ה' לְגַנְדִּי תָּמִיד בַּרְעָנֶגֶת וַיָּרַא שָׁמִים כי ירא מhabist אל האלקים: (ג) אויב אַמְנַטֵּשׁ וויל צוקומען צו יראת שמים, איז די עצה ער זאל שטענדייג טראכטן פון אויבערשטיין, שוויטי ה' לְגַנְדִּי תָּמִיד, און איז זי ווועט ער שווין מורה האבן פון אַים, דאס קען זיין מרוםז, כי ירא, ווי איז זי האט משה רבינו באקומען זיין יראת שמיים מhabist אל האלקים, נאר וויל ער האט שטענדייג געקווקט און געטראכט פון אויבערשטיין. (אור פני משה פשעוווארכ)

דרוש ווועגן משה גיט צו מצרים און צו מדין און זיין בעטן רשות פון יתרו זילך משה נישב אל-יְתָר הַתָּנוּ ויאמר לו אלכַּה נא ואשובה אלachi אשר במצרים ואראה העודם חיים ויאמר יתרו למשה לך לשלום: (ד יח)

פארברענען די חמץ אדרער מיסט וואס איז דא אין דעם בע"ה. נאר אפֿשׂ
ווײַיל עס איז דא א ספק צו עס איז דארטן בע"ה אונז אויך בעזירוף דער
היתר פון כספּ משנה, איז מען מיקל, הוגם עס איז נישט מסתבר דאס צו
אָסְרִי פונדעסטוועגן זאל מען פרעגן אַמּוֹעֵץ. (שמח זובלון תשע"ט)

מסכים צו דעם כספ' משנה, און ער שטעלט צו דער שו"ת בית יצחק – הגאון ר' יצחק שמילקיש – (ח"ב סי' קמ"ח) וואס ברעננט דעם כספ' משנה און אייז מפלפל אין זיין שיטה. צום סוף אייז דער שטעבענער רב גוטה מהחריז צו זיין עיינש. דעריבער זאָרף מען זוכן אַהיתר פאָר די אלע' וואס

מדור העובדים

דעל חידושי הרכ"מ און דעל ראנזיכער העלפֿן איזן מיט זיעל יידזונג – צוועי סיפורים

אויפן זיט, ר' יוספ' האט גענומגען די געלט און איי געפארן איין רייד און
איינגענהאנדלט שיינע סחרורה. ר' יוספ' אייז נאכדרעם געפארן צום חידושי הר'ים
און דערצ'ילט די גוטע בשורה. און נאכדרעם געפארן קוין ראהדז'ין און
געדאנקט דעם רבין.

צוויתו מעשה ראיון העלפט אaid דרכן חידושי הרויים

וזו יונתן מושבון ווועט ער זיך נוקם זיין!
קאך און ארײַנְגעַלִיגַט ס אין די מזונת וואס דער רבּי דארפּ עסן און אווי
געטראָפּן אַ וועג רַחֲלַ זיך נוקם זיין. ער האט זיך אַרְיַינְגעַכָּאָפּט אַין רבּיזֶס
דער משמש האט געווֹצֶט עַזְוָת צו נקמה געמען פֿון צְדִיק בֵּי ער האט
וואס האט אַים אוּזֶק געשיקט וויל דער רבּי האט נישט געפֿעלן זיין אוּפֿירן,

דרער רביה האט מאקע געגעסן פון די מזונות און עס האט גלייך געוווירקט או
דרער רביה האט באקומווען שטארקע שמערץ און נישט געפילט גוט, האט מען
שנעל געברעגענט רויסע אקטוריים וואס האבן גליעיך פעסט געשטעטלט או דער
רביה האט זיך פארסמייט, מען האט געטראפֿן די סס איזן די מזונות און שנעל
געגעבען דעם רבין די ריכטיגע מעדעציין צו שלאןן מיטן סס און בעה"י האבן די
דאקטוריים מצילה געוווען צו ראטטען דעם רבין און ער איז געווארן געווונט.

דרערויל האט מען אויסגעפונען או דער משמש איז געוווען דער גורם צום דעם
האבן די הייז מענטשן איינגעבען איז פאליצ'יז און מען האט איזם איינגעועצט.
מען האט נישט דערצעילט דעם רבין וווען דעם. ביז איזן טאג איז געקוממען די
פאלאצ'יז צום רבין און האבן איז אויסגעפערענט עדות, האט ער זיך זוייער
געבייערט פארוואס מען האט געמאָרט איז, אבער עס איז שווין געוווען צו

שפטם, און אויפן מישמש האט געהאנגען אַ שטראָפֿ אַפְּיַ טוֹיט שטראָפֿ.
דער רעדזימינער האט געשקטן רופֵן דעם חידושי הר"ם ער זאל אַרוויז העלפֿ
דרען משמש! דער חידושי הר"ם האט געהאמ גוטע פֿאַרבֿינְדוֹגְנָעַן מיטן
רענירונג אָונַן האט צו געوانט ער וועט מאַן וואָס ער קעַן, אָונַן האט זיך גענומען
צַוְּ דִּי אַרְבָּעַת, עַמְּ אַז גַּעֲוָעַן שׁוּעַר וּוַיְיל דער מישמש האט דאָך געמאָכֶת אַ
גְּרוֹזִין פֿאַרבֿרְעַד, אַבעַר נַאֲך אַסְאָך שְׂתְּלִינוֹת האט דער חידושי הר"ם
וְבְּגַוְּגָלָם אַ בְּלִינוּבָּרָטָן עֲנוּנִי, נַאֲך אַפְּאָרְזָה בְּפִוְּרָה

ווען דער ראדוימינער האט געפרענט פארוואם מען האט נישט געפיעעלט או
ווען דער ראדוימינער האט געפרענט באפריט אין קיין שטראָף? האט דער חידושי הר'ם
ודער משמש ואל ווערן באפריט אין קיין שטראָף? האט ער שיין נישט געוואָלט פועלן, דער אהבת
געענטפערט או אופֿ פֿיל האט ער שיין נישט געוואָלט פועלן, דער אהבת
ישראל האט געפרענט בײַם ראדוימינער און ער האט נישט געוואָלט או איד
זאל געשטראָפט ווערן צוליב אַים זיעָאָר.

צוו依 פון די גראיסער פוליעש צדיקים זונען געווען גאר נאנט אונן איינער האט געשיקט צום צוועיטן צו פיעעלן ישועות. איינס אויז געווען דער היילגעער חידושי הר'ם הרה'ץ ר' יצחק מאיר מנג' זוק'ל אונן דער צוו依טער הרה'ץ ר' יעקב אר'י מרادرז'ימן זוק'ל בעל ביכורי אב'יב.

ערשטי מעשה חדשני הרוי'ם העלפט אaid דורךן ראנזימער

ר' יוסף איז געווען אחסידישן סוחר וואס פלענט באגן געלט כדי אין צו
קופין אויפן יריד און זייןדייג זיעער קלוז האט ער אלעמאָל געטראָפַן גומע
געשעפעטן צו פאָרדינען און באָצאלט דִי בעלי' חובות און געהאט שײַן פרנסה,
איין נסעה האט ער אַנגעבאָרטן זיעער אַסאָך געלט וווען אַינְמִיטָן ווועז זעהט ער
או דִי געלט האט ער פֿאָרלוֹרָן, ר' יוסף ווּכְתָּן פֿרְעָנֶט מַעֲנְטָשָׁן צו זַיְהַ אַבָּן
געטראָפַן געלט אַבעָּר קִינְיָעָר האט נישט געוואָסֶט. און וווען דָּאָ אַיז זַיְן געלט
מליא! אַבעָּר ווּ אַזְוֵּז ווּטַּע ער קענען פֿאָרְעָנְטְּפֿערָן דִי בעלי' חובות?
ער איז געווען נישט ווּיטַּפַּן גוֹר אַן אַיז אַרְבָּעָר צוֹם הַיְלִינָּן חִידּוֹשִׁי הַרְיִים
וְאַסְהָרָת אִים אַוְיסָן גַּיְלָט מִיטַּזְיָן צַעַר, אַבעָּר דָּעַר רַבִּי זַאנְט אַיךְ קעַן
דרַּר נישט העלְפָּן! ר' יוסף געטעט זַיךְ בעטַּן אַן גַּסְטָן אַוְיסָן זַיְן הַאֲרִין, וווען דער
רַבִּי זַאנְט אַיךְ האָב פֿאָר דִּיר אַעְצָה: פֿאָר קִינְיָעָר אַדוֹמִין ער קעַן גַּבְּנָן סְנוּלָות,
אַבעָּר ער ווּטַּע זַיךְ ווּלְעַן אַרוּסְדָּרְיָעָן פַּן דִּיר, זַאלְסָטוֹן אַים נישט לאָן אַן
עַטְילְיכָעַ מַאל בעטַּן בֵּין ער ווּטַּע זַיךְ בִּיּוֹעָן אוּפַּן דִּיר, אַן דֻּעְמָאָלָטָן זַאלְסָטוֹן

ר' יוסף געוננט זיך פון חירושי הר"ם און פארט קיין ראדזימין און גיט ארין צום רבין און דערציזלט אים פון זיין גרויסן שאהן און בעט דעם רבין זאל אים העלפַן טראפען זיין געלט! דער ראדזימינער ענטפערט אים רוחגעראהייט: ווי איזו מײַינטס דו אויך זאל דיר העלפַן? בין אויך דארטן געווען? אבער ר' יוסף בעט דעם רבין איזו עטליכע מאָל ביז דער רבִי האָט זיך געיביזערט און אים אַנְגַּנְכַּאַפְּט אויף זיין רעקל און געואנט גיַ שׂוֹין אַרְוִים פָּן דָא! ר' יוסף האָט זיך נישט פֿאַרְלוֹין און גענוומען שְׁטָאַלְץ און געואנט: או ער אויז געקומוּן בשילוחות פָּן דעם חירושי הר"ם וואָם האָט אַים גַּעֲהִיסֵּן אַיזוֹ מְזָאַן!

דער ראנדזימינער האט זיך באrhoהינט און געואנט אויב מיין יידיד האט דיר געשיקט מו איך דיר העלפֿן! דער רבּי פרענט ר' יוסף וועלכּוועג איז ער פונקטלאיך געפֿארן און דער רבּי געמייך זיך טראקטן אַ לענגערן צײַט בי' ער זאגנט איך וועל דיר געבן אַ סגולה, פֿאָר צוֹריַק דעם זעלבן וועג וואָם דו ביזיט געפֿארן און דער אויבערשטער וועט עפֿגענּען דײַנע אוינּן און בעהוי' טראפען דוויסיינּוּלמאַן/ר' יוסף אַן ווענוואר מאַלְאַ שׂמְחָה אַנְיָה אַבְּדָהָה דְּשֶׁה רבּי

ר' יוסף החט אמרת צדיקים און אייז צוריק געפערן דעם זעלבן וועג
וועס ער אייז געפערנו צום יריד און אינטימיטו וועג זעהט ער זיין בייטל פון געטל

הוּא גָּדוֹל בְּעֵינֵינוּ שֶׁבְּכָל הַסִּפְרִים מְלָכָו דְּנוֹתָיו לְכָלָמִים נְבָנָה וְלְכָלָמִים עֲתִיקִים וְכָלָמִים יָדָן פָּרָקוּיִין - אֵשֶׁן גָּדוֹל בְּפָתָח

ספר מישת החתימה הנanon ר' יעקב יוחשע הלווי אידיינקל פון הפלאה און אידיינקל פון הילוי הנanon ר' אפרם ולמן מרגליות פון בראר, אויך פון זיין זון הנanon ר' פנחים \$3000, ש"ע
אורחה חיים בינוי דפוס סלאויטיא הסכמת אהוב ישראל אפמא \$1500, תניא דפוס אלטונא תר"ז זייר וועלטן, דער רב פון לויוואויש האט נישטגעאט דעם תניא 2000, בעט זהר בינויו
דפוס זומאמיר פון טרייך מישת ברכה און א זעלטנע שיינע מוצב מיט גאנט פאפר 5000, ערשות דורך שושנת העמיקים פון טשערקאמ און הארטנטיפיל
זומאמיר \$3500, מן אברהם פון טרייך מישת ברכה און א זעלטנע שיינע מוצב מיט גאנט פאפר 5000, ערשות דורך שושנת העמיקים פון טשערקאמ און הארטנטיפיל
זומאמיר \$1000, ספר וואס האט באלאנט \$1000
פאפה רב און צעהלמער רב זוקל צוזעטען שריבן און בריוו צו מהזק זיין תורה \$1000, ש"ע אורחה חיים ג"ה דפוס זימאמיר מוצב מופואר \$1000,
צו הרה"ץ ר' יענקל' פשועארסק \$900, חומש עם פרוש שם אפרים וחותאות חיים טשרנאוויזן תר"א \$2000, ספר משנה הלכות מישת הקדרת המחבר אונגואר רב זצ"ל צו הרה"ק
ר' פנחים שלום האנער מויזנץ זוקל מיט זיין התינה \$1000 5 רכבים משנה ברורה עם עוד ספר מיט מונה כת"י געקופט פון חוץ חיים אלין \$3000 ברית אברהם דפוס ראשון
ר' פ' מישת החתימה ר' ברוך בענדטן ליכטנשטיין אבוי של הרה"ק ר' היל מקאלאמאייא \$55000, ספר עם החתימת הרה"ק ר' אביש מקאלאא \$4000 פון הרה"ק ר' ישראל
מוחסיאטן זו זיינ חדידין אין שיקאנן און דאנקט זי פאר די געלט וואס זי האבן גשיקט און יונטשט זי און ברבות פאר שידוכים און געווונט און פרנסטה,

4403 16 Ave Brooklyn, NY 11204 USA 718 438 8414 718 633 5500 T/f Hours are 11-7:30 Fri till 1:30, To receive pardes: send to pardesye^הhua1@gmail.com or pickup in the store from Wednesday also on the web at WWW.SEFORIMWORLD.COM